

totes trossejades (fig. 142), el Sr. Vila n'ha restaurat hàbilment dues (fig. 143) que tenen una bella ornamentació, consistent en una faixa que volta el vas a manera de meandre, formada per una cinta composta de tres o quatre ratlles paral·leles rectilínies, que foren segurament gravades amb un burí de tres a quatre pues, i en un sistema de clotets circulars, quasi hemisfèrics, de cosa d'un centímetre de diàmetre, bastant espaiats i formant rengles, tant al llarg com al través, en la superfície del vas. Els meandres troben un paral·lel en la ceràmica de la Punta del Pi (Port de la Selva), també de la primera edat de ferro (1).

La col·lecció Sala, de Vich

NEOLÍTIC. — La part més notable d'aquesta col·lecció és la gran quantitat d'utils neolítics (uns 1,200), procedents de localitats de tot Catalunya, que el Sr. Sala ha recollit amb grandíssim zel. En la impossibilitat de fer-ne aquí una publicació completa, ens limitarem a senyalar els principals tipus que s'hi troben representats.

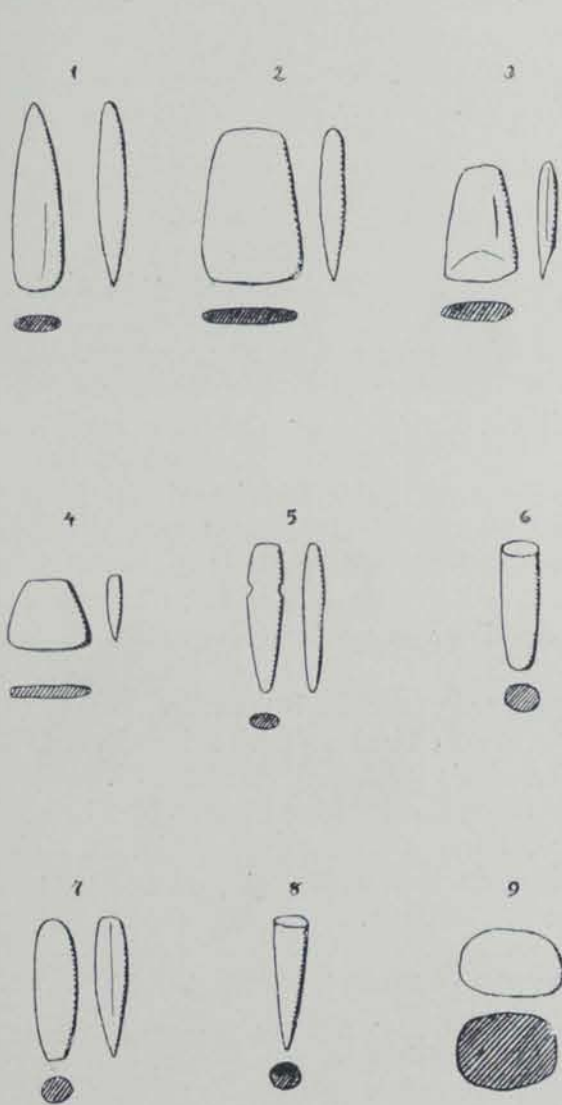

Fig. 144. — Taula de formes dels instruments de pedra, de la col·lecció Sala, de Vich

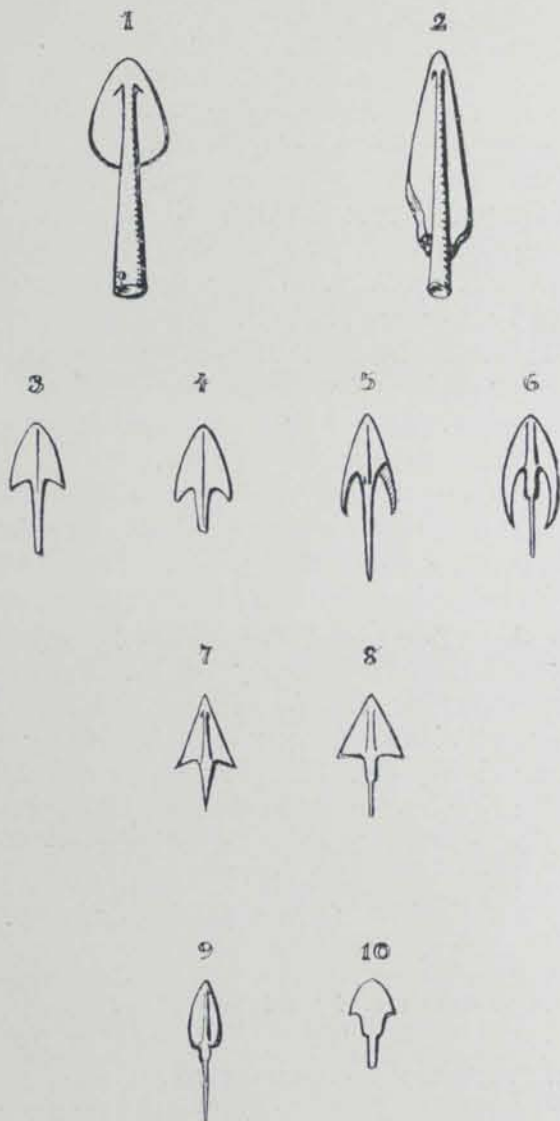

Fig. 145. — Taula de formes de les puntes de llança i de sageta, de bronze, de la col·lecció Sala, de Vich

Destrals i altres instruments de pedra. — 1. Destrals de pedra, quasi totes de basalt, generalment sense polir, de forma cònica, amb secció circular i dimensions variables. Tipus molt abundant. (Vegi's el núm. 1 de la taula de formes). — 2. Destrals de pedra, generalment de basalt, de

(1) Vegi's M. Cazorro a l'ANUARI DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS de 1908.

forma triangular, secció oval allargada i dimensions més petites, generalment, que les anteriors. Tipus molt abundant.—3. Destrals de pedra de diferents menes, generalment polides, de forma trapezoidal, aplanades i de secció oval. Les dimensions oscil·len entre 10 i 15 cm. Tipus molt abundant. (Núm. 2 de la taula).—4. Una destal de tall oblic, de fibrolita, trapezoidal, de secció ovalada, procedent de Sant Pubí de Veciana (Barcelona), amb una regata produïda per frotació (1), 12 cm. de llarg. Pes, 750 grs. (Núm. 3 de la taula).—5. Destraletes de fibrolita, totes molt ben polides, de forma trapezoidal i secció rectangular, amb un sol tall, i que oscil·len

Fig. 146.—Vas de Beranuy, de la col·lecció Sala, de Vich

al voltant de 5 cm. de llarg.—6. El mateix tipus, però amb doble tall.—7. Un martell de basalt, de forma oblonga un xic aplanada, amb una regata cap al mig de la llargaria, l'una extremitat plana i l'altra en punta. Procedeix de la Pobla de Segur (2). Llarg, 16 cm. (Núm. 5 de la taula).—8. Pedres cilíndriques i còniques, de diferents dimensions, probablement escarpres. (Núms. 6 i 8 de la taula).—9. Una escarpra procedent de Corcó (Barcelona), de pedra d'un color fosc, de 7'50 cm. de llarg i 100 grs. de pes, feta aprofitant una pedra de forma oblonga irregular i de secció triangular. (Núm. 7 de la taula).—10. Percutors esfèrics, de pedra de diferents menes i dimensions. (Núm. 9 de la taula).—11. Una punta de sageta de quars, de forma amigdaloida, amb una petita espiga, retocada d'una cara.

Sílex.—Un bell ganivet de sílex blanc, de Caldes d'Estrach i altres exemplars, procedents de Ciurana (3). Un nucli del terme de Sentfores (Barcelona).

Os.—Dos bells punxons d'òs, l'un de Muntanyola i l'altre de Solsona.

Ceràmica neolítica.—Fragments de la cova de Salomó (Lleida), de fang negrós, alguns amb nances i altres amb tetons.

OBJECTES PROCEDENTS DEL DOLMEN DE RUPIT (4).—De sílex blanc: una punta de sageta triangular amb espiga, una altra de forma amigdaloida, dos fragments de fulla de ganivet i una punta petita. Varis fragments de ceràmica grollera, feta a mà, de fang de color rogenc. Fragments d'una substància colorant.

BRONZE.—1. Punta de llança amb mànec tubular, molt prolongat i amb un forat per a deixar-hi passar un clau; prové de Viscarra (Lleida), té 153 mm. de llarg per 30 de màxim ample (núm. 1 de la taula).—2. Punta de llança amb la fulla més prolongada que l'anterior i també amb mànec tubular, trencat arràn de la fulla; prové de Folqué (Lleida), té 89 mm. per 26 (núm. 2).—3. Vuit puntes de sageta, procedents de diversos pobles dels partits de Solsona, Balaguer i Cervera (núms. 3-10) (5).

Cal esmentar, a més, el vas trobat a Beranuy (fig. 146) junt amb un altre, semblant, que no es recollí. Es de fang groller, de color groguenc i fet a mà; té al voltant del coll un cordó de fang; amida 8'5 cm. d'alt per 10'4 de diàmetre de la boca i és d'època ja tardana (6).

D'un sepulcre romà de Corbins hi ha fragments de ceràmica, de fang rosat, feta a torn, alguns amb zic-zacs pintats en vermell i altres de fang negre, també feta a torn i de tècnica molt semblant al vas descobert en els enterraments de Centelles; de la mateixa procedència son alguns fragments de vidre, *terra sigillata* i òssos (7).—P. BOSCH GIMPERA.

(1) Aquest tipus és rar a tot Espanya. Se n'ha trobat un altre exemplar a Parazuelos (Almeria). Vegi's H. et L. Siret, *Les premiers âges du métal dans le Sud-Est de l'Espagne*, làmina VII de l'Album.

(2) De la Plana de Vich se'n troba un de semblant en el Museu Episcopal. Vegi's J. Gudiol, *Arqueologia Sagrada*, fig. de la p. 28. Pel mateix tipus del llac de Bourget, vegi's Déchelette, *Manuel d'Archéologie préhistorique*, p. 530, fig. 190, 2.

(3) Vegi's J. Massot, *Estació-taller de Ciurana*, ANUARI, III, ps. 263 i seg.

(4) Aquests objectes, junt amb els que guarda D. Miquel Bosch, metge de Sant Feliu de Pallarols, foren trobats dintre d'un dolmen d'uns 2 m. d'alt, de planta rectangular, fet de lloses gruixudes de pedra, dretes i tapades amb una gran pedra col·locada horitzontalment sobre d'elles.

El dolmen contenia dos cadàvers i, a més dels objectes de la col·lecció Sala, s'hi trobaren els següents, propietat del citat D. M. Bosch: altres sílex, més fragments de ceràmica, alguns amb incisions i un braçlet i dues torques (?) de bronze amb decoracions incisives. (J. Botet i Sisó, *Data en quèls grecs s'establiren a Empuries*, Girona, Torres, 1908, p. 16.) Prescindint de les nomenades torques, de naturalesa difícil de determinar sense una inspecció ocular, sembla que's tracta d'un dolmen eneolític.

(5) Tant les puntes de llança com les de sageta són probablement totes de la segona meitat de l'edat del bronze, essent impossible precisar més exactament llur cronologia.

(6) És difícil datar aquest vas, emperò creiem que es pot comparar als vasos de fang groller d'Empuries i en general de les estacions ibèriques. Entre els vasos de La Gessera n'hi ha un que té una forma molt semblant. A més, la tècnica i l'ornamentació del vas de Beranuy és la corrent en els vasos a què ens referim. Es pot, doncs, datar versemblantment cap al segle V abans de J.-C.

(7) Vegi's el que s'ha dit sobre aquesta ceràmica al parlar d'aquests enterraments.